

ZİYA GÖKALP: MEMURLAR AMELEDİR

Aydınlık Gazetesi, 4 Eylül 2017

Yıldırım Koç

Ziya Gökalp bu toprakların yetiştirdiği önemli değerlerden biridir. Ne yazık ki yeni kuşaklar Ziya Gökalp'i yeterince tanımıyor.

Ziya Gökalp, 141 yıl önce, 23 Mart 1876 tarihinde doğdu. İlk dönemler Turancıydı; ancak daha sonra Mustafa Kemal Paşa'nın çağdaş milliyetçilik anlayışını benimsedi ve Kemalist Devrim'e katkılarda bulundu. 25 Ekim 1924 tarihinde de öldü.

Ziya Gökalp'in yazıları kadar önemli olan, herkesin anlayacağı bir dilde yazdığı şiirleridir.

VATAN ŞİİRİ

Ziya Gökalp'in "Vatan" şiiri Kemalist Devrim'in bir alandaki amaçlarını şöyle özetler:

*Bir ülke ki camiinde Türkçe ezan okunur,
Köylü anlar manasını namazdaki duânın...
Bir ülke ki mektebinde Türkçe Kur'ân okunur.
Küçük büyük herkes bilir buyruğunu Hüdâ'nın.
Ey Türkoğlu, işte senin orasıdır vatanın!*

*Bir ülke ki çarşısında dönen bütün sermaye,
San'atına yol gösteren ilimle fen Türk'ündür;
Hirfetleri birbirini daim eder himaye;
Tersaneler, fabrikalar, vapur, tren Türk'ündür,
Ey Türkoğlu, işte senin orasıdır vatanın!*

"MEMURLAR DA AMELEDİR"

Ziya Gökalp'in bir de memurlara ilişkin bir şiiri var. "Ağa Kimdir?" başlıklı bu şiiri, daha 1909 yılında Diyarbakır'da yayımladığı Peyman Gazetesi'nin 3. sayısında yer almış. Şiir, hem İkinci Meşrutiyet'in havasını vermesi, hem de memurlara ilişkin yaklaşımı açısından ilginçtir (Cavit Orhan Tütengil, *Ziya Gökalp Üzerine Notlar*, Varlık Yay., İstanbul, 1964).

AĞA KİMDİR?

*Hürriyetten evvel beylik, ağalık
Zorbalara olmuş idi arpalık
Tarlalarda alın teri dökülenler
Zorbalara kulluk eder, dayak yer
Köpeklerde daha sefil yaşardı.
Şimdi artık o zulümler kalmadı.
Şimdi hizmet edenlerdir aғamız
Şu kadar ki çalışanlar yalnız
Ameleler değil, zihin yoranlar,
Öğüt veren, yol gösteren insanlar
Hekimler de vâizler de rençberdir*

*Kimi bize şifa, kimi ruh verir
İşlerini doğru gören memurlar
Memleketin rahatını hazırlar
Millet için çektikleri emekle
Onlar dahi sayılırlar amele. (...)
Çalışanı Tanrı sever, kul sever
Hak yolunda ameledir kâsibler
Din duygumuz olsa idi uyanık
Ruhlarımız kalmaz idi bulanık
Alın teri döker idik toprağa
Hem işçi olur idik hem ağa.*

EMİN TÜRK ELİÇİN: 47 YIL ÖNCE

1906 yılında doğan Emin Türk Eliçin öğretmendi ve 1966 yılında ölünceye kadar namuslu bir aydın olarak mücadele etti, birçok dergide ilerici/devrimci yazılar yazdı.

Emin Türk Eliçin, ölümünden sonra 1970 yılında yayımlanan *Kemalist Devrim İdeolojisi* kitabında memurların ait olduğu toplumsal sınıfı doğru biçimde tanımlamaktadır: "Memurların az maaşlı olanlarıyla topraksız yada pek az topraklı köylüleri işçi sınıfından saymak doğru olur. Abdülhamit saltanatının son zamanlarında askeri ve mülki memurlardan bir bölümü yüksek maaşları ve burjuvazi ile işbirliği etmekten sağladıkları kazançları sayesinde devlet egemenliğinden yetesiyle yararlanırken, başka bir bölümü, yani taşrada yalnız kendi ufak maaşları ile geçinmek zorunda bulunan memurlar ve küçük rütbeli subaylar hallerinden memnun değillerdi ve hükümete karşı homurdanıyorlardı. İttihat ve Terakki, işte bu yoksul (proleter) askeri ve mülki memur tabakasına dayanarak tarih sahnesine çıktı ve gizli örgütüne aldığı kişiler daha çok bunlardı." (Eliçin, E.T., *Kemalist Devrim İdeolojisi*, Ant Yay., İstanbul, 1970, s.252)